СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК LV. Ч. 198. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, вівторок, 26-го серпня 1947. No. 198. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, August 26, 1947. VOL. LV.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ГОЛОВА АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕГІОНУ ДОБАЧУЄ ВІЙНУ ЧЕРЕЗ ГРЕЦІЮ

Ню Йорк, 24 серпня. — З огляду на загострені міжнародні відносини конгрес повинен зійтися негайно на надзвичайну сесію і перевести загальний військовий вишкіл для скріплення оборони краю — оце думка, висловлена Павлом Г. Грифитом, краєвим командантом Американського Легіону в окремім комунікаті до преси. Грифит приїхав з Вашингтону до Ню Йорку на конвенцію Американського Легіону, яка починається в четвер і буде тривати до неділі. Різнородні комісії Легіону почали свою працю в понеділок 25 серпня в головній кватирі конвенції, в готелі Пенсилвенія. Підчас пресової конференції Грифит заявив, що Америка повинна вислати свої війська до Греції, щоб запобігти інвазії на цю країну. Він потвердив здогад кореспондента в розмові, що висилка американського війська викличе „стрляну війну" між америкою й Росією. Заяву Грифита вважають за найважнішу заяву перед конвенцією, яка може мати вплив на ухвали конвенції.

СПИНЯТЬ ЗАЛІЗНИЧИЙ ТОВАРОВИЙ РУХ ДЛЯ ЕКСПОРТУ.

Ню Йорк, 25 серпня. — Бюра Оборонного Транспорту виявляє, що вже готовий наказ для залізниць стримати товаровий рух до Ню Йорку для заморського транспорту тому, що дикий страйк портових робітників і деяких моряків поширяється. Страйк довів до цього, що найбільший американський корабель Амеріка не може відплисти з пристані і всі подорожні мусять шукати інших кораблів та інших засобів для переїзду в Европу. Заходить опрадане підозріння, що незаконний страйк викликали комуністи на знак протесту проти нового робітничого закону, який ввійшов у життя в четвер 22 серпня. Досі обняті [illegible] 15 причалів.

ГЕНРІ ВОЛЕС МАЄ СВОЮ ПАРТІЮ..

Ню Йорк, 25 серпня (За радієвими звідомленнями). — На зібранні різних груп у Каліфорнії в неділю, 24 серпня покликано до життя третю політичну партію, яка має поставити Генрія Волеса кандидатом на президента при наступних виборах в 1948 р. До проводу партії ввійшли деякі бувші ліберали і провідники юнійного руху, а загальну підтримку дають комуністи і їх попутчики. Повний склад уряду партії буде оголошений негайно.

КОПАЮТЬ ОБОРОННІ СХОВКИ ПІД ГОРАМИ.

Денвер, стейт Колорадо, 24 серпня. — Щоденник „Денвер Повст" звідомомляє в правно застереженій новинці, що в горах коло міста Албукірк, у стейті Ню Мексик тисячі робітників зайняті тепер прокопанням підземних печер як сховків для воєнних літаків на випадок III війни. До переведення робіт вживають велитенських машин. Коло входів до печер стоїть велика кількість різного типу літаків. Під горами, як кажуть, на просторі 30 акрів, уже є великі кімнати для приміщення лябораторій, з яких на поясах вивозитимуть бомби для літаків.

СТУДЕНТИ З УКРАЇНИ НА СТУДІЯХ В АМЕРИЦІ.

Ню Йорк. — За дозволом департаменту війни й маринарки почнеться перша повоєнна виміна студентів між німецькими й американськими університетами у вересні біжучого року, як це оповіщує Лоренс Дугган, директор Інституту Міжнародньої Освіти. Уряд взяв до помочі в цій справі приватні фундації, такі як Карнегі, або Ракефелера.

Крім німецьких студентів прибудуть на науку студенти з Чехії, Польщі, Австрії, України, Англії, Скандинавії і Італії.

ПОЛЬСЬКІ АМЕРИКАНЦІ ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД РОСІЄЮ.

Клівленд, 24 серпня. — Тисяча делегатів на конвенції допомогового союзу „Звйонзек Народови Польскі" вислухали промови виголошеної цензором цієї організації Франком Светліком як „осторогу польських американців перед Росією". Він запитав: „Чи на місце неволі Гітлера й Мусолінія має прийти інша форма неволі, для Европи, а це Червоної Армії?" — Предсідник Польського Конгресу Розмарек сказав: Країну за країною продано в неволю над рікою Волгою і лише поворот до засад Атлянтійського Чартеру врятує світ".

ПІДНЕБНИЙ ШЛЯХ ШИРИНИ 40 МИЛЬ.

Вашингтон.—Перший повітряний шлях, призначений виключно для вжитку приватних літаків, зачартеровано в адміністратора повітряних шляхів. Шлях буде 40 миль ширини і буде йти з Лос Анджеліс до Абілен в Тексас. Там він розділиться на інші шляхи, один південний, а другий північний, оба будуть кінчитися у Вашингтоні. Дахи на домах по дорозі будуть мати відповідні знаки для вказівок літакам.

Приспішують начерк оборонного договору на Міжамериканській Конференції

Петрополіс, Бразилія, 24. серпня. — Начерк оборонного договору, опрацьовує комісія, складена з делегатів чотирьох держав. З огляду, що Аргентина виступила з пропозицією, щоб відрізнити наїзд якоїсь американської держави на іншу американську країну від наїзду на Америку ззаграниці, писання начерку припізнилося, доки під натиском інших держав Аргентина не прийняла предявлення Маршала, щоб кожний наїзд трактувати однаково. Представник Куби відтягнув своє домагання, щоб включити до дефеніції про наїзд теж і економічний наїзд. Цю справу обговорять на окремій конференції в Буенос Айресі наступного року. Найбільшу увагу сконцентровано на написання вступу до договору, щоб він мав ідеалістичний зміст. Коли договір буде складений, тоді запросять Канаду до участі в оборонним пляні Американської гемісфери. Після усунення ріжних труднощів є надія, що начерк буде готовий біжучого тижня і в такому випадкові президент Злучених Держав міг би приїхати на відвідини Бразилії ще біжучого тижня.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ В ЕКВАДОРІ.

Кіто, столиця республики Еквадор, 24. серпня. — Після одного вистрілу в революції, яку перевів міністер оборони полк. Карльос Манчено, уступив зо становища президента д-р Хозе Веляско Ібара, а на його місце прийшов Манчено.

ВАШИНГТОН ПІДІЙМЕ ГРЕЦЬКУ СПРАВУ В АСАМБЛЕЇ О.Д.

Вашингтон. — Департамент стейту оприлюднив вислід студій над звітом балканської комісії Обєднаних Держав і прийшов до висновку, що акцію підпольних груп для наїзду Греції підтримує Альбанія, Югославія й Болгарія. Згадані держави роблять всякі зусилля, щоб перешкодити провірці відносин комісією, тому Америка підійме справу оборони Греції на найближчім зїзді Асамблеї Обєднаних Держав, яка збирається в половині вересня.

Уряд Злучених Держав віднісся просто до Москви з протестом проти смертного присуду на болгарського провідника опозиції Миколи Петкова.

Мобілізація чехословацьких комуністів проти Української Повстанської Армії

Прага, 23. серпня. — Кореспондент Ню Йорк Таймсу, Джан МекКормек, повідомляє, що комуністичний премієр Чехословаччини, Клемент Готтвальд, „пообіцяв бувшим словацьким партизанам піддержати їх домагання включити їх в чехословацьку армію", що вважається „намаганням комуністів застосувати проти словацьких демократів ті самі методи, які з успіхом використано проти партії мадярських дрібних землевласників". В кореспонденції згадується, що словацькі комуністи домагаються зброї для „боротьби проти бандерівців, які пробиваються через Чехословаччину в західні зони Німеччини", звязуючи з цим домаганням теж потребу „чистки фашистських елементів з публичного життя Словаччини". Це вказувало б, що словацьке населення не тільки не виступає проти Української Повстанської Армії, але, можливо, їй теж допомагає. Кореспондент пригадує, що тиждень тому орган чеського Фронту Комуністичної Молоді „Млада Фронта" писав, мовляв „очищування Словаччини і Моравії від Бандерівських банд" продовжується згідно з пляном завдяки успішній акції спеціяльно вишколених до цего військових та поліційних відділів". Газета потверджувала, що під час одного бою з українськими повстанцями 12 чехів було вбитих і 25 поранених. Комуністи мали домагатися теж від уряду зброї для „робітників", які допомагали б в боротьбі проти УПА. Загал населення Чехословаччини — згідно з твердженням кореспондента Н. Й. Т. — вважає, що комуністичні домагання зброї та включення їх в армію мають за свою підставу не тільки намагання комуністів змобілізуватися проти УПА, але й проти чехословацької демократії, щоб її вкінці повалити такими самими методами терору і насильства, як це вже зроблено в інших країнах під советськими впливами.

В ЛОНДОНІ ПОЧАЛАСЯ ТРИДЕРЖАВНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Лондон, 24. серпня. — Тут почалася конференція представників Злучених Держав Америки, Великої Британії і Франції в справі збільшення продукції німецької важкої індустрії в Рурщині. Конференція почалася, не вважаючи на протест Советського Союзу, що вона противорічить Потсдамському договорові. Сьогодні на пленарній сесії закінчено дебати над домаганям Франції щодо безпеки та контролі німецької індустрії в Рурщині з метою не допустити, щоб вона знову розвинулася у воєнну загрозу. Після того перейдено до обговорення конкретних пропозицій щодо самого збільшення продукції. Наради відбуваються при „закритих дверах" і про їх перебіг та вислід не подається офіціяльних комунікатів. З поінформованих джерел повідомляють, що Франція твердо стоїть при своїх домаганнях не тільки основної міжародної контролі німецької індустрії, але й її нормалізації в рямках французьких політичних та економічних потреб. Франція погоджується на збільшення продукції сталі при відповідній контролі. Це вимагатиме задержання таки у Німеччині більшої кількости продукції німецького вугілля, якого з черги домагається Франція для піднесення своєї індустрії. Розмови продовжуються і вважається, що Франція матиме голос в майбутній адміністрації і контролі Рурщини.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ЕКОНОМІЧНОЇ ВІДБУДОВИ ЕВРОПИ.

Париж, 24. серпня. — Конференція 16. західно-европейських країн в справі економічної відбудови Европи при американській допомозі згідно з Пляном Маршала продовжується та виносить конкретні рішення. Проте, спостерігачі вважають, що в найблищих двох тижнях вона повинна дати більше позитивних результатів, якщо хоче подоліти ґіґантні завдання, які ще стоять перед нею. Інші знавці вважають, що економічна відбудова Европи в цілости ніколи не буде можлива без включення в неї теж Советського Союзу і опанованих нею европейських країн.

ПРОТИАМЕРИКАНСЬКА ПРОПАГАНДА З НАГОДИ 800-РІЧЧЯ МОСКВИ.

Москва, 24. серпня. — Тут почалися великі святкування з нагоди 800-річчя заснування столиці Росії. Сьогодні в т. зв. Парку Культури і Відпочинку відбулася з цеї нагоди осіння вистава, яку відвідало біля 100,000 людей. Крім всіляких забав, танців і т. п., в парку можна було оглядати й такі великі елекричні „гумористичні" написи, як: „На продаж: турецьке народнє господарство. Платня в долярах". Або: „Пошукується другорядних антидемократичних і анти-советських урядів, що їх тепер купують за доляри монополістично-імперіялістичні кола Злучених Держав". І т. п.

ВІЙНА В ІНДОНЕЗІЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПРИМИРЯ.

Батавія, Фжава, 24. серпня. (ЮП). — Уряд Індонезької республики сьогодні повідомив, що голандські війська, не зважаючи на примиря, на багатьох ділянках фронту продовжують нормальні воєнні дії, атакуючи індонезькі позиції всіми родами зброї. Голандці зі свого боку обвинувачують індонезців, що вони власне парушують постанови примиря. Індонезький представник в Організації О.Д. заявив сьогодні, що завтра він знову звернеться до Ради Безпеки, повторюючи домагання свого уряду в справі висилки міжнародної комісії, яка провірила б положення та посередничала б в полагодженні конфлікту.

УРЯДОВА КРІЗА В ГРЕЦІЇ

ЦАЛЬДАРІС ТВОРИТЬ НОВИЙ УРЯД. Лібералі відмовляються від співпраці

Атени, Греція, 24 серпня. — Минулої суботи грецький премієр Деметріос Максімос предложив королеві резигнацію цілого уряду, викликану уступленням з нього трьох міністрів з центру. Король прийняв резигнацію та доручив створення нового уряду колишньому премієрові і теперішньому міністрові закордонних справ Константину Цальдарісу, який тільки що вернувся зі своєї поїздки до Злучених Держав Америки і Великої Британії. Причиною кризі уряду був неуспіх в намаганнях обєднати всі партії та продовжування комуністичних неспокоїв на кордонах країни. Цальдаріс сьогодні намарно намагався притягнути до участи в уряді всі девять парляментарні партії, натрапляючи на відмову лібералів. Щоб їх здобути, Цальдаріс створив новий пост Президента Кабінету, що мав би бути рівнозначний з премієром, та запропонував його провідникові лібералів Софоклісові, який відмовився прийняти його, заявляючи, що діло не в особах міністрів, тільки в політиці. З американських урядових кругів натякнули, що Злучені Держави бажали б собі, щоби з уряду була виключена теж скрайна правиця, до якої належав дотеперішній міністер публичного порядку. Проте стверджено, що кріза грецького уряду не матиме впливу на американську допомогу в рямках Доктрини Трумана. Урядова кріза продовжується.

РУМУНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ РАТИФІКУВАВ МИРОВИЙ ДОГОВІР.

Сталіна іменовано почесним громадянином країни.

Букарешт, 24 серпня. — Румунський парлямент нині ухвалив ратифікувати мировий договір, а румунський уряд рівночасно надав почесне громадянство Сталіну. Засідання парляменту відбулося в третю річницю румунського перевороту, коли король заарештував Антонеску та проголосив війну державам осі. Всі заслуги під цим оглядом приписує собі тепер комуністична партія. Проте, демонстрації, які відбулися в третю річницю перевороту, виказали великий сентімент народу до короля.

ДЕ ҐОЛЬ ПОЧИНАЄ ПОЛІТИЧНУ БОРОТЬБУ.

Париж, 24 серпня. — Бувший президент Франції ген. де Ґоль заповів сьогодні, що створене недавно Обєднання Французького Народу візьме участь в найблищих міських виборах, видвигаючи своїх власних кандидатів. Тим самим ген. де Ґоль впроваджує створену на базі його ідей нову партію на політичну арену та формально починає політичну боротьбу за внутрішній порядок в країні. Головне вістря політики ген. де Ґоля та Обєднання Французького Народу звернене проти комуністів.

АКЦІЯ СОЮЗНИКІВ НА РЯТУНОК ПЕТКОВА.

Лондон, 24 серпня. — Британський уряд продовжує свої намагання, щоб не допустити до виконання вироку смерти на засудженому на неї провідника болгарської опозиції Аграрної партії Миколу Петкова. В трьох чергових листах до болгарського уряду та до советського представника в Контрольній Раті Союзників Британія домагається відложення виконання вироку смерти аж доки ця справа не буде вирішена в Контрольній Раді. Американський уряд зі свого боку звернувся в цій справі безпосередньо до советського уряду.

ВАТИКАН ПІДДЕРЖУЄ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ АМЕРИКИ.

Рим, 24 серпня. — У звязку з виступом секретара стейту ген. Маршала на Міжамериканській Конференції в Ріо де Женейро, офіціяльний орган Ватикану, „Осерваторе Романа" надрукував вчера довгу редакційну статтю, в якій повністю піддержує мирові зусилля американської закордонної політики. Рівночасно там гостро осуджується советсько-російську диктатуру та імперіялізм.

СОВЕТИ НА КОРЕЇ ЗВІЛЬНИЛИ ЗААРЕШТОВАНИХ АМЕРИКАНЦІВ.

Сеул, Корея, 24 серпня. — Після енергійних заходів американських властей Совети звільнили сьогодні заарештованих ще 12 серпня трьох американських вояків. Подробиць заарештовання і звільнення не подано.

КОНФЕРЕНЦІЯ БРИТАНСЬКОГО КАМОНВЕЛТУ В СПРАВІ ЯПОНІЇ.

Канберра, Австралія, 24 серпня (АП). У вівторок почнеться конференція країн британського камонвелту в справі мирового договору з Японією. Раніше австралійський міністер закордонних справ д-р Герберт Еват відвідав американського команданта в Японії ген. МекАртура та відбув з ним наради. З поінформованих джерел заявляють, що австралійська політика щодо Японії покривається з американською політикою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕБЕЗПЕЧНА ПОЛІТИКА: АГРЕСИВНА ТА ІМПЕРІЯЛІСТИЧНА

В спеціяльнім звіті про політику Росії, виготовленім знавцями Конгресової Бібліотеки (Лайбрері оф Конгрес) на прохання Сенатського Комітету Закордонних Справ, представлено небезпеку для мира в світі, спричинену цею політикою.

Росія змагає нині, як і за Леніна, до цілковитого перевороту в світі: політичного культурного, соціяльного й економічного. До цеї цілі, кажеться у звіті, змагає вона усіми можливими шляхами, теж опортуністичними, вживаючи відповідно до часу й обставин різних засобів, в цьому теж і грубу силу. Основним завданням закордонної політики Совєтів є забезпечення комунізму чи совєтизму в світі. Ту ціль намагаються Совєти здійснювати інтернаціональною політикою, або національною; консервативною, або революційною; православною або магомеданською; пансловянською або панарабською і т. д. Ціль освячує засоби. Важна ціль, а не засоби, а комунізм та його поширення і закріплення — це властива ціль.

Російська закордонна політика, кажеться далі в звіті, є оперта на нетерпимості, недовірю і підозрінню, тому її так важко нераз зрозуміти. Совєтські дипломатичні потягнення є нераз викликані уявленою боязню, а теж підозрінням, штучно витворенним і плеканим. Це на те, щоби держати народні маси в Совєтах в страху перед капіталістичним світом, який, як голосять Совєти, завзявся їх знищити і хоче йти проти них війною. Це теж на те, щоб виправдувати владу за різні недостачі в харчах та інші недомагання і могти вимагати від населення щораз більших нових жертв.

Звіт бере в оборону характеристику совєтської поведінки, висловлену бувшим підсекретарем стейту Діном Ачесоном, який назвав її агресивною й експанзивною. Звіт покликується теж на студії й писання Джана Фостера Долеса, республиканського знавця закордонних справ, який приходить до заключення, що через совєтську агресивність може несподівано прийти кінець світовому замиренню.

Росію, вважають комуністичні лідери державою, яку треба за всяку ціну вдержати, бо від неї зачалась світова революція, яка скоро пошириться, бо для капіталістичних країн уже надходить період депресії, а то й революційного перевороту. Обєднані Держави, кажеться у звіті, є для Совєтів тільки місцем для поширювання їхньої пропаганди та оборони тих держав, що стали їхніми сателітами.

Звіт не каже, що Совєти думають зачинати нову війну. Він тільки стверджує на підставі різних документів, що закордонна політика, яку веде СССР, є експанзивною і дуже небезпечною та що відносини між Злученими Державами й Совєтським Союзом по закінченні другої світової війни і спільній кооперації тепер дуже погіршились. Зі звіту виходить, що якщо так далі буде й Росія далі змагатиме до світової революції, то мусить прийти до Третьої Світової Війни.

Совєтський робітник у повоєнному часі

З огляду на залізну заслону, яка відділює Совєти від решти світу, не є можливе довідатися цілком точно про дійсний стан робітничої справи в Совєтах. Тому секретаріят праці у Вашингтоні пробує дістати іншою дорогою правдиві інформації про положення совєтських робітників. Маючи знавців, які добре розбираються у всіх вістках, що їх приносять совєтські газети, совєтські втікачі чи різні чужинці урядовці, що час від часу їздять в різних місіях до Совєтів, уряд таки може зібрати матеріял, з якого можна виробити собі образ життя робітника в Совєтах.

Після війни робітнича платня в Совєтах піднеслася на 25%. В тому самому часі ціна харчів, видаваних на підставі пайкування, зросла на 166%. Правдою є що ціна деяких матеріялів, поза харчами, подешевіла, одначе їх можна дістати лише в торговельних крамницях поза крамницями з пайкованим добром.

Правдою є теж, що совєтський робітник серед деяких відносин може все таки заробити тільки гроша, щоб покрити оту підвишку цін і до цього йому служать такі надзвичайні способи, як праця за окрему премію, бонус і інші подібні совєтські видумки, щоб заохотити робітника до збільшення продукції. Одначе, щоб це осягнути, робітник мусить мати надзвичайну фізичну силу й витривалість.

Ці засоби придумані совєтським урядом на те, щоб осягнути нормальну продукцію, пляновану на 1950 рік і щойно тоді, як уряд обіцює, буде цілковито знесене пайкування. Загально звісні засоби для заохоти робітника такі:

Платня від штуки, наскільки це можливе.

Поновне введення „збірних переговорів". Одначе ці переговори не такі, як в Америці, що то мають довести до порозуміння між працедавцями і робітниками в справі підвишки платні чи для поліпшення умов праці. Переговори в совєтських умовинах ідуть за те, щоб робітники п р а ц ю в а л и скільки сил стане за випродукування якоїсь найвищої кількости предметів, а тоді управа обіцює ввести новітні методи продукції, тобто нові машини для облекшення, а з тим і для приспішення праці.

Є ще й „д и р е к т о р с ь к и й фонд". Цей фонд це спеціяльна принада для робітників; щоб вони всі разом у якомусь заводі випродукували ще щось понад найвищу кількість, призначену управою чи урядом, а тоді надвишка продукції буває зарахована до фонду як спільна власність робітників.

Йде теж кампанія за швидке наладнання спорів у заводах, а це теж нагорода для робітника, бо він може працювати для збільшення продукції на потреби держави.

Хоч Совєти бояться оприлюднювати статистику, то у Вашингтоні призбирано вісті про платню за основний 48-годинний час праці, без бонусів або платні понад час. Звичайна робітнича платня має бути така, щоб робітник покрив видатки на свої життеві потреби. В порівнанні з цим, що заробляє американський робітник на свої потреби, совєтський робітник заробляє лише десяту частину цього. Це показується з видатків на закупно харчів. Так 1 кілограм (амер. 2.2 фунти) чорного хліба коштує 3.40 рублів, а білий хліб коштує 11.25 рублів, одначе робітник його не може дістати. За один кґ. цукру треба заплатити 15 руб., за один кґ. ковбаси 48 руб., за волове мясо 30 руб., за курятину 37 руб., солонину 55 руб., а за рибу 33 рублі. Щоб усе те заплатити совєтський робітник мусить видати всю платню, яку заробив на тиждень і йому не лишається нічого на одяг, на спочинок, на культурні потреби.

Для закупна інших предметів робітник іде до торговельних крамниць, які уряд тримає для продажу непайкованих предметів. Одначе лише деякі робітники можуть спромогтися на їх закупно. Вони мусять мати картки першенства на такі предмети, як радіо, футро, або простирало. Їх може дістати лише вищий технічний робітник і вищий державний урядовець. Коли б робітник і дістав карточку першенства, то він мусів би заплатити за кожух в крамниці з пайкованими предметами стільки, скільки виносить його двомісячна платня. А коли б хотів мати футро з крамниці поза пайками, тоді мусів би заплатити стільки, скільки виносить його цілорічна платня.

Скільки ж на ділі виносить робітнича платня в Совєтах, коли вже хочемо порівнати її з силою закупна згаданих уже предметів? Отже засаднича платня є 500 рублів місячно для типового фабричного робітника. Які є вищі платні для спеціялістів у повоенному часі, вашингтонський департамент праці не міг довідатися. Передвоєнні платні для білоручків були на 10% вищі, технічні спеціялісти дістали двічі вищу платню, а стахановці, які підганяли робітників до підвищення продукції, діставали від 100% до 400% вищу платню від пересічного робітника.

Коли тепер робітник дістає бонус, то він виносить 500 рублів місячно. А коли вдасться ще приробити „директорський фонд", то з нього половина йде на розбудову й направу робітничих домів, а теж на „поширення ф а б р и ч н о ї продукції". Що це значить, ніхто не знає. Щойно друга половина йде на культурні цілі для робітника, як на бібліотеки, на фарми для спочинку для фабричних робітників, клюби і на премії для надзвичайно сильних робітників.

Оці дані, призбирані вашингтонським урядом треба брати під увагу, коли хто хоче безсторонно оцінювати фінансове і суспільне положення совєтського робітника, бо інших правдивих джерел досі нема.

Микола Чубатий.

Університет балтійських народів перенесуть до Америки

„Ню Йорк Таймс" приніс інтересну вістку про плян переселення університету балтійських народів до Злучених Держав, а саме до стейту Мейн. Цей плян прийняв вже зовсім реальні форми. Університет балтів має бути перенесений до Америки разом з професорами, студентами та дотеперішною університетською обстановкою. Переселенням та дальшим утриманням тої установи займуться громадські установи литовців, лотишів та естонців в Америці.

Вже два роки тому три балтійські народи, що разом нараховують тільки біля шість мільйонів душ, увійшли в порозуміння та біля Гамбурґа під британською окупацією заложили спільний університет, обсаджений професорами тих трьох націй, які мусіли опустити рідний край перед большевицьким наїздом. Для ратування своїх національних культур обєдналися три окремі народи, що говорять трьома собі незрозумілими мовами. Наслідком їх солідности та солідарности є поважний осяг перенесення їх найвищої наукової установи до спокійної Америки.

Немає найменшого сумніву, що конструктивна праця тих трьох балтійських народів найде дуже симпатичний відгомін в Америці та напевно багато добродіїв серед американських багатіїв, їм в цій справі поможуть. Ця відокремлена подія нехай стане болючою пригадкою для українців в Америці та в Европі, що прийшов остаточний час ратувати українську культуру загрожену червоною Москвою. Прийшов час поспитати себе серіозно, що ми зробили для ратування української культури.

Біля два роки існує Комітет Допомоги Скитальцям Діячам Української Культури, що поставив був собі подібну ціль — вирвати щонайкращі українські наукові письменницькі та мистецькі сили з Европи, перенести їх на спокійний американський континент, умістити їх на пригожу для них працю, щоби вони могли дальше продовжати тут свою культурну роботу. При успішности тої акції, яка залежала виключно від заінтересування тою справою американських українців, було теж в пляні перенести з Німеччини за море дві заслужені українські наукові установи, Наукове Товариство ім. Шевченка та Український Вільний Університет, обсаджений тепер поважними науковими силами з цілої України. Працю Комітету радо погодилося спонзурувати кількох, в цілій Америці відомих, американців приятелів української культури, яких спонзорство не було чистою формальністю, але бажанням справі реально помогти. Деякі американські установи приобіцяли співпрацю. Слово було тепер за американськими українцями.

На жаль, загал американських українців поставився байдуже до цеї справи, себто до ратування української культури. Ця байдужність американських українців для такої животної справи української нації тимбільше дивна, що навіть люди, що вважають себе культурниками, не захотіли своєю працею помогти тим чотиром сотням української духової еліти, що жде помочи iззa моря.

Так є, що українським науковцям, навіть в рамках теперішних стислих іміграційних приписів, можна би було відкрити брами вїзду до Америки, бо багато американських наукових установ далося б наклонити заанґажувати визначні українські наукові сили до праці та вможливити їм приїзд поза квотою, обовязковою для звичайних смертельників. Якщо акти Комітету дістануться колись до архіву якоїсь установи, то вони будуть обвинуваченням американських українців за безмежну байдужність до справи ратування мозку та серця української нації в такі критичні часи. Це одна сторона тої прикрої справи — постава американських українців. Але є ще друга сторона тої справи, неменше прикра з боку европейських українців, зокрема з боку самих таки науковців.

Три окремі народи, литовці, лотиші та естонці, зійшлися в Европі, зговорилися та основали один університет. Річ природна, що поступаючи спільно вони були в стані зібрати авторитетних науковців та основати університет, з яким Америка рахується як зі серіозною науковою установою, якій варто помогти. Серед українців натомісць, синів того самого народу, повстало на еміграції, оскільки авторови тих стрічок відомо, три університети та дві економічно-господарські високі школи, дві чи навіть аж три організації українських науковців.

Поняття науковця це поняття неусталене, проте в цивілізованих народів витворилися певні норми, що дають змогу громадянству усталити, хто є науковим дослідником, а хто ним не є. У нас, на еміграції, тепер аж кишить від науковців-самозванців, дарма, що вони не мають за собою ніяких наукових праць. Як по упадку української держави, по першій світовій війні, українська еміграція роїлася від самих полковників, так тепер роїться українська еміграція від самозванців вчених. Откуду сіє єсть? — питаєш себе. Звідки набралося тільки науковців з людей, що до 1939 року з наукою чи літературою нічого спільного не мали? Чи бурливі воєнні часи дали натхніння тим новим кадрам науковців? Звичайно бувало навпаки, війна не була доброю нагодою для наукової чи мистецької праці. „Серед зброї мовчать Музи", казали старинні римляни. У нас виглядало б інакше.

Такі науковці самозванці причіплюються звичайно до справдішного науковця, часто людини слабої або амбітної, і так повстає нова наукова установа, що анархізує культурне життя української еміграції. Українських наукових сил, що підходять під вимоги нормального европейського університету напевно є стільки, що один університет можна б середно добре обсадити. Одначе українських наукових сил нема стільки, щоби можна обсадити два чи три університети та ще дві господарські високі школи. Українська еміграція не має матеріяльних сил на найконечніше улаштування навіть одного університету.

Розбиваються науковці поміж кілька установ і розбиваються матеріяльні скупі засоби поміж кілька установ. Очевидно, що всі ці установи не можуть підходити до рівня вимог нормального европейського університету. Кожна із тих установ тратить авторитет в обличчі чужинців, які перестають дивитися на українські наукові установи серіозно. Бо чи це не є фарсою, коли в еміграційній пресі один із таких „Університетів" оголошує, що веде природничий відділ та має лябораторію? Хиба можна собі навіть подумати серіозний університет з природничим відділом без кількох лябораторій? Тому пощо зводити українське наукове життя до стану такого примітивізму. Кому це виходить на користь.

Український нарід вже від десяток літ посідав наукову установу, що має вироблене поважне наукове імя у цілому світі — Наукове Товариство ім. Шевченка. Навіщо ж творити нові наукові установи, які абсолютно не в силі виробити собі в теперішній українській дійсности ніякого імени? Від двадцять літ Український Вільний Університет в Празі виро-

(Докінчення на 3 стор.).

ПЕТРО ХОРОЛ

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

11)

ВТЕЧА.

Вільним днем була неділя. Всі відпочивали, полювали, лагодили подерту в лісі свою одіж та взуття і навіть розважалися. Дехто мав карти. Інші мали книжки: молитовники, біблію, та ще кілька різних. Їх перечитували кілька разів і від вжитку не мали ні перших ні останніх сторінок, а ті, що лишалися були так знищені, що не кожний рядок можна було прочитати.

Одної такої неділі, після обіду до нас приїхав помічник коменданта і наказав вистроїтись у колону.

Тому, що всі вважали цей день за свій законний день відпочинку, ніхто його не слухав і всі продовжували займатись своїми справами.

Я сидів коло свого куреня, а кілька метрів від мене сидячи на землі, група дівчат — підлітків — грала в карти і на крики начальника не звертала уваги.

Залишивши коня на дорозі, він підбіг до дівчат, находу дістаючи з кобура револьвер. Схопив карти, заховав їх до кишені. Ударивши одну кілька разів чобітьми, він накинувся на інших та чобітьми й револьвером бив їх по чому вціляв. Я встав. Одна з дівчат лежала на землі і він несамовито топтав її. Коли він обернувся — я був у двох кроках. З усього розмаху я вдарив його в обличчя кулаком. Удар припав у нижню частину носа, він навзнак упав, ударився потилицею об пень і випустив з руки револьвер. За одну мить револьвер був у мене і з скаженою злістю я накинувся на його. Бив револьвером, ногами, топтав. Зпочатку він чинив опір, захищався, а потім нерухомо лежав. Коли мене відтягли, він лежав нерухомо. Змочивши його скривавлену голову водою, підняли, посадили. Розрядивши р е в ольвер, я жбурнув патрони у кущі, дістав з його кобура патрони запасні, теж закинув, а порожний револьвер кинув сидячому. Його підняли з землі, запхали до кобура револьвер, посадили на коня і він, криво сидячи, помалу поїхав. На краю селища спинив коня, обернувся, посварився рукою і, крикнувши „розстріляю", помалу поїхав далі.

Ранком другого дня до нас їхала група верхівців, а між ними один з забинтованою у біле головою. Мені крикнули і я зник у лісі. У ночі, на всякий випадок, з товаришами я умовився про знайому галявину, де мене знайдуть. Перші розшуки були безуспішними і в обід мене повідомили, що верхівці поїхали

Другого і третього дня знову приїздили, але на галявині я був безпечний. Найти мене було неможливо: дорогу перегороджували лежачі нечисленні дерева, а товста мохова ковдра на них або густа висока трава були доброю хованкою.

Так пройшло два тижні. Тим часом велика група умовилась про втечу.

Уночі на 12 серпня на одній галявині, зібралось коло 300 вязнів. Пошепки обговоривши, ми розбились на групи по 10-15 у кожній і коло першої години ночі рушили в невідому дороґу, на Україну.

ЗВІРЯЧИМИ СТЕЖКАМИ.

Я був у групі 13 осіб. Йти ми мали через Тотьму, Буй, Кострову. За перші 250-300 клм. ми пройшли 4 загороджувальних лінії охорони ҐПУ; втратили 5 товаришів. Далі військові загони траплялись рідше і то лише в селах, а ще далі й їх не стало. Траплялися лише озброєні місцеві комуністи. За наступних 250-300 клм. — ми утратили ще 3-ох. Голод ми заглушували лісними ягодами, та трапивши інколи одиноку лісову хату, заходили в неї просити. Населення ставилось до нас співчутливо й допомагало чим могло. Нас перевозили через лісові річки, проводили, інформували про небезпечні місця. Трапивши коло одного села табун овець, ми зарізали одну і сирим мясом харчувались кілька день. Огню у нас не було. Щоб помягчати мясо, ми били його палицями перед тим, як їли.

Дороги траплялись рідко, а ходити неми було небезпечно й тому найчастіше ми йшли стежками, протоптаними звірем та рідким тут мешканцем — чоловіком.

Одного разу ми натрапили на невеличке село (великих на півночі майже немає). Коло 20-ти рублених деревяних хат стояли на широкій до 1½ клм. галявині, а ближче до нас майже під самим лісом, окремо стояв високий новий будинок. Ми рішили зайти до нього.

Постоявши трохи, ми нічого підозрілого в селі не помітили. Черга заходити припала одному з моїх товаришів, але він побоявся. Залишивши їх у лісі і умовившись, що коли я за годину не повернусь, вони йдуть без мене, я пішов.

У дворі мене зустрів старий, але ще міцний господар. Не розпитуючи, він повів мене до будинка. Певне вигляд мій йому казав усе. Заклопоталася привітна господиня, готуючи мені їсти. Вона повторювала „не бійся" і кілька разів заходила до іншої кімнати. Пахощі страви й вигляд хліба дратували мене і здавалося, що у шлункові пече. Я з жадобою їв, цілком віддавшись насолоді.

Раптом з сусідньої кімнати двері відчинились і на порозі став лейтенент ГПУ.

(Дальше буде).

ПОЛІТИЧНА ХРОНІКА

„МАНЕВР МОСКВИ".

(УБІ) Після брутального відмовлення Москви взяти участь у відбудові господарки Европи на основі пляну Маршала, треба було числитися з дальшою непримиримою поставою московської політики. Це був наявний доказ, що всякі зусилля в напрямі консолідації Европи зустрінуть сильний опір Москви. В останніх днях липня ця непримирима постава Москви була скріплена совєтським урядом новими жестами й передуманими актами обструкції. В Раді Безпеки ОД наложив Громико своє вето проти американської пропозиції, яка змірялa до того, щоб конфлікт між Грецією і її ворожо наставленими сусідами залагодила мирова комісія для Балкану. Майже рівночасно совєтський уряд повідомив англійського амбасадора в Москві, що Росія аж тоді ратифікуватиме мирові договори з Італією, Румунією, Угорщиною, Болгарією і Фінляндією, коли передше зратифікують їх ці бувші ворожі держави.

„Цей подвійний маневр совєтської дипломатії переслідує тенденцію оставити при житті тліюче огнище конфлікту та зволікати створення мирного ладу на основі договору в південносхідній Европі а тим самим і відносно Фінляндії". Ця нова постава Москви не є згідна з рішенням із осени 1946 р., на основі якого мирові договори мали ввійти у життя після ратифікації їх чотирома великими потугами. ЗДА і Англія уже ратифікували ці договори, але ця ратифікація не є зобовязуюча для СССР, бо вона ще не ратифікувала їх, а свою ратифікацію узалежнює від держав, ще будуть діяти згідно з її волею. Хіба одинока Італія може ще самостійно рішати. В цей спосіб Москва хоче легалізувати стан непевности, такий пригожий для її підривної політики.

Проаналізувавши положення яке витворює нова постава совєтської дипломатії „Ноє Цюріхер Цайтунг" із 3 серпня приходить до такого заключення: „Це висока гра, якою Росія намагається відтягнути західні потуги, а в першу чергу ЗДА, від продовжування їх европейської ініціятиви. Москва має те добре, що вона може маневрувати тяг за тягом, без огляду на внутрішні перепони та при сталій зміні своїх кличів. Але як дуже небезпечною стала ця гра вже сьогодні, показує остра реакція в Америці, де все більше находить одобрення погляд, що на офензивну методу Совєтського Союзу треба відповісти тими самими засобами".

ДЛЯ СССР І КОНТРАБАНДА „ПОЧЕСНА" РІЧ...

(УБІ) Всі совєтські дипломатичні місії і консуляти закордоном — це в більшості випадків агенти, які займаються шпіонажою та підземельною роботою проти держави, при якій вони акредитовані. З останніх часів можна пригадати тільки голосні шпіонажні афери в Канаді, ЗДА та Швеції (там недавно совєтський „військовий аташе" три місяці „господарив" у забороненій прикордонній смузі, роблячи знимки військових укріплень і т. д.). Ніколи ніяка держава, а тим більше велика потуга не понижувалася, не падала так низько. Шпіонажою займалися й займаються спеціяльно призначені й відповідні до того діла люди. Але дипломати цією ділянкою не займаються. В Совєтах цілком навпаки. Московський дипломат в першу чергу шпіон і агент-провокатор і аж у другій мірі дипломат.

Як повідомляють тепер із Берліна, то совєтські „достойники" займаються і „шмуглем", контрабандою. Агенція Ройтера повідомляє 1 серпня з Берліна, що американські військові власті викрили в своїй окупаційній смузі німецької столиці великі склади зброї. Виявилося, що дві великі німецькі фабрики виробляли, без американського дозволу, зброю для „одної чужої потуги". Як дальше виявилося, то цю зброю перепачковувалося до Телтова (дільниця Берліна), який находиться в совєтській окупаційній смузі.

Резолюції XI. КР. Конференції Організації Українок Канади

Зібрані делегатки Відділів Організації Українок Канади та членки Центральної Управи на Одинацятій Крайовій Конференції ОУК, яка відбулась в днях 1, 2 та 3 серпня 1947 в місті Винипегу, схвалюють такі резолюції:

1) Одинацята Конференція ОУК глибоко оцінює геройську боротьбу наших братів та сестер на Українських Землях, що в час найбільше несприятливих обставин підняли її проти всіх наїздників та проголошенням Самостійної й Соборної Української Держави підтвердили волю цілого українського народу бути повним господарем на своїй Українській Землі.

2) Конференція ОУК висловлює глибоке співчуття тим матерям та родичам, яких сини та дочки віддали своє життя в обороні слушних прав українського народу за Самостійну, Соборну Українську Державу.

3) Конференція висловлює глибоке співчуття тим соткам тисяч українських матерів, які опинились по чужих краях та таборах скитальців та взиває всіх членок та українське громадянство спішити дальше їм з моральною та матеріяльною допомогою, також опікою тим, яким пощастить прибути до Канади.

4) Зогляду на велику потребу матеріяльних засобів для несення дальшої допомоги передусім українським дітям та матерям по таборах скитальців, Зїзд взиває членок посилати збірки на Український Золотий Хрест, з фондів якого мовна було б цю поміч уділити.

5) Зогляду на важливу добу, яку переживаємо й збільшення наших завдань, Зїзд взиває всіх членок до посилення організаційної праці та скріплення Організації приєднанням нових членок.

6) Зогляду на теперішню поворенну добу, в якій діють різні руйнуючі течії, Конференція взиває всіх членок посилити опіку в першу чергу своїх дітей, а дальше всеї української молоді, щоб заховати цю молодь здорову на душі та тілі та щоб ця молодь була корисною для своїх родин, для свого народу та для Канади.

7) Зогляду на вагу доброї преси, яку вона має для поширення здорових думок, а рівночасно для поборювання нищівних думок та впливів, Конференція взиває всіх членок до праці для поширення Нового Шляху та уділення йому видатної матеріяльної помочі.

8) Конференція висловлює признання всім активним членкам за їхню ідейну та видатну дотеперішню працю та взиває витривати в цій праці дальше в цю важну хвилю для добра своїх власних родин, свого українського народу та для добра Канади.

ГІРОГІТО В МАЙНІ. — До якої міри змінилися порядки в Японії можна пізнати і по тім, що газети донесли про відвідини вугільних шахт японським цісарем Гірогітом. Бувало ніхто не смів навіть поглянути на обличчя імператора, нащадка богів, а тут, як на картині бачимо того самого імператора, як розмовляє у глибокій майні з майнерами.

„В УКРАЇНІ"

Прийменники В і НА при географічних назвах.

Українська мова з бігом віків витворила осібний спосіб глибшого окреслення місцевого відмінку при географічних назвах, а саме: прийменником **в** окреслюємо точно й докладно границями визначену місцевість, напр. **в** Києві, а прийменника **на** вживаємо при місцевості, границями не визначеній: **на** Київщині. Правда, ці способи розрізнення знають і інші словянські мови, але найдокладніше — мова українська. Мови чужі, напр. німецька чи французька, своїм **in** не можуть докладно передати нашого **на**.

Українська мова на багато географічних місцевин дивиться, як на неокреслені границями, якими вони вдавнину історично й справді були, і при всіх них уживає тільки прийменника **на**. Це будуть такі географічні місцевини: 1. Області **на — щина** чи **ччина**, різної величини, вдавнину справді мало окреслені, а тому при них історично віддавна уживаємо завжди **на**, напр.: на Полтавщині, на Харківщині, на Уманщині. 2. Області ніякого роду на **-я** з подвоєною приголосною: на Поділлі, на Поліссі, на Покутті. 3. Такі ж самі поводні області: на Наддніпрянщині, на Придністрянщині, на Посуллі. 4. Річки завжди мисляться, як границями неокреслені: на Дніпрі, на Дону, на Сулі. 5. Так само наша мова приймає неокресленою границями моря, острови, гори, вулкани, протоки й т. ін.: на Чорному морі, на Каспі, на Хортиці, на Хіосі, на Карпатах, на Кавказі, на Уралі, на Етні, на Гелеспонті й т. ін.

Усі вищеподані місцевини, і великі, й малі, завжди мисляться, як неокреслені границями, а тому при них уживаємо окремого прийменника **на**, що власне й визначає цю місцеву неокресленість. Цієї форми вживаємо як у відмінку місцевому, що визначає місце знаходження чогось (на питання де?), так і в відмінку знахідному, що визначає рух кудись (на питання куди?): на Карпати, на Карпатах.

Наш рух на неокреслену місцевість завжди зазначаємо прийменником **на**, напр.: Пішов на вловн. При виразі „іти війною" завжди кажемо **на** і при містах, і при державах, і при народах: Пшов на Київ, Ворог напав на Україну, Напад на турків.

При цьому мисленні з **на** подається й найбільший обшир, але неокреслений границями, а тому й не окреслена цілість, як: на Степу.

Основне початкове значення **в** — бути в середині чогось, а **на** — бути на чомусь, зверху чогось, при географічних назвах звичайно не стосується.

Коли ж порівняти обширі місцевин, при яких уживаємо прийменників **в** чи **на**, то часто буває, що **в** більше від **на**, мало того, — те, до чого вживаємо **на**, завжди є частиною **в**. Ось тому при передмістях якогось міста чи містечка вживаємо не **в**, а тільки **на**, напр.: в Києві на Подолі, на Щекавиці, на Димиївці, у Львові на Замарштинові, й т. ін. Так само вулиці є тільки частиною міста, тому: в Києві на Хрещатику.

Ось приклади на вищесказане з Іпатієвого Літопису. Рух на річку: Бі на Дніпрі 255, Посла на Дон 204, Ходи на Дунай 204, Пойдем на Семь 435, Скупимся на Сулі 426, на Тетереві 286.

Іти війною: Помощи прося на Посемье 438, Придоша лєхове на Володимерь 482, Хощешь іти на Галичь 446, Поводя на Киев 461, Придоша на град Перемишль 485.

Війною на народ: Поідоша на Вятичі 314, на Литву 517, на Ляхи 499, Придоша половці на Русь (як народ, на русинів) воевать 424, Приде на угри с ляхи 495, Пошел бяше Кончак на Русь 428.

Передмістя: Везоша на Подолье, на Торговище 249, В церкві на Клові 197.

Москва була тоді ще зовсім не окреслена, мала, і хіба цим можна пояснити оці вирази: Приїхаста на Москву 405, Пожди мало на Москві 404.

За польських і сторичних часів наша Русь складалася з таких частин: Україна ((це головно Київщина, Брацлавщина та Сіверщина), Поділля, Волинь, Галичина, Січ Запорізька чи необмежений Степ. Усі ці країни обєднані були Польщею, як державою, як центром, додавши до цього ще й Литву. Ось тому за того часу вже остаточно мовноправно виробилися наші вживання прийменників **в** та **на** при назвах земель. Прийменника **в** завжди вживаємо для означення цілого, центру, держави, — отже, кажемо **в** Польщі, ніколи **на** Польщі, але при всіх її частинах здавна уживалося тільки **на**: на Поділлі, на Волині, на Україні, на Литві. Але Галичина найдовше була незалежним князівством (по 1340-й рік), а тому міцно виробила собі державне **в** і підлеглe **на** до неї не встигло причепитися; так і сьогодні говоримо тільки: **в** Галичині.

Можливо, що це географічне й правне розрізнення прийменників **в** та **на** виробляюся ще й за наших князівських часів біля Києва: отже, на Степу; пізніше це сильно підтримала Галичина, отже: в Галичині, але: на Волині, на Поділлі, на Україні. Те саме творилося й за козацьких часів, з додатком: на Січі.

Пор. на це цікаве місце з Іпатієвого Літопису під 1282 роком ст. 586: „Лестко взял бяшеть у князя Владемера село на Вкраїниці, именем Воін". Невідомо тільки, що це за Вкраїниця, — чи не погранична з Україною.

Якийсь час до Польщі належали Угорщина, Волощина й Молдавщина, і це з її державного погляду виробилися вирази: на Угорщині чи на Уграх, на Волощині, на Молдавщині, як виробилось на Литві, на Русі.

(Кінець буде).

Університет балтійських народів переносять до Америки

(Докінчення зі стор. 2-гої)

бив собі деяку наукову марку, тому пощо творити нові університети? На пожарищі української культури вони не в силі добути собі признання високої школи. Вони в силі тільки дати в руки противників українського народу зброю проти української нації, виказуючи його наукову та культурну мізерноту.

Роками Українська Господарська Академія в Подебрадах робила корисну наукову працю, тому на віщо закладати нові господарські школи, коли тамта ледви дише? Чи не краще скріпити існуючі наукові та научні установи новими силами та підвищити їх авторитет перед науковим світом?

Балтійські народи, товариші політичної недолі, добули світлий осяг солідарністю та содільною науковою організацією. Хай цей приклад стане викидом сумління для українців по обох боках океану, що вони занедбали справу ратування української культури. Апелюємо до американських українців та кличемо їх пробудитися з байдужности. Введення в життя в недалекій будучині „Української Культурної Фондації" як всенародної установи для ратування української культури хай стане початком пробудження американських українців та обнови їх заінтересування справою української культури. Рівночасно апелюємо до европейських відповідальних культурників згуртуватися біля наших старих наукових та научних установ та завести лад поміж собою за всяку ціну. Нелад серед науковців в Европі сильно утруднює організацію та несення помочі діяльним українським вченим, письменникам та мистцям.

Немає сумніву, що при добрій організації американських українців, приятелів української культури, та при добрій організації українських науковців в Європі, ми теж в силі здобутися на осяг, подібний до осягу трьох малих балтійських народів. Для такої справи настрої в Америці тепер прихильні. Одначе вони стануть неприхильними, коли самі американські українці будуть байдужими для справи української культури, а европейські вчені не вироблять собі авторитету справдішніх науковців в очах американської окупаційної влади та в очах великих культурних міжнародних установ.

Аркадій Аверченко.

Дурний чоловік

Двоє людей, зовсім невідомих увійшло до гостинниці та сіли при столику позад мене. Двоє: він і вона.

У неї замітне передовсім це, що була кокетка. Вона кокетно загорнулася в футро, кокетно скинула рукавиці, вкусивши за палець своїми гострими зубками, кокетно запудрувала носик, приглядаючись у дзеркальці, а як побачила, що товариш дивиться на неї розмріяно, кокетно моргнула... Він крадьки торкнувся її руки та спитав:

— Ну, серденько, що будемо їсти?

— О, твоє серденько не дуже журиться... це, що тобі завгодно!

— А пити?

— Також мені всеодно, будемо пити це, що замовиш.

— Добре, голубко!

І глянув на головного вейтера, що низько вклонився їм, та сказав:

— Дайте до леду одну фляшку „Брут Американа".

Жінка піднесла носик до зеркала з кокетним єчудуванням:

— Що? Ти пеш „Брут"? Та чому?

— Це добра марка. Я люблю.

— Я все говорила, що ти огидний самолюб. Коли любиш оцет, чому хочеш, щоб і я пила його?

Юнак добряче всміхнувся.

— Що ти говориш, кохана?! Про який оцет говориш?! Невже ж ти ніколи не пила „Брут-Американ"?

— Ніколи. І не хочу його пити!

— Та добре — сказав юнак усміхаючись. — Буду старатися задоволити тебе інакше. Що будеш пити?

— Що буду пити?... подумай! Буду пити „Монополь Сек"... Це одинока можлива марка!

— Ха, ха!.. Нарешті я відкрив твою марку! „Монополь Сек"!

— Добре. А що подати на вечерю?

— Маргарето Миколаївно, будь ласка вибери щось.

Вона переглядає спис страв і при цьому кокетно коливається та здвигає плечима.

— Не знаю... Та не вже ж це таке важне? Замов ти щось.

— Попросту... щось? Ні, це важна річ — усміхнувся він. — Зараз замовимо. Якої риби хочеш?

— Ніякої.

— Добре. Риби ні. А чи не хочеш мяса?

— Яке?

— Наприклад „філе міньон" і котлет „де мутон сос бігар".

— Я волю брюсельський карфіол.

— Отже не хочеш мяса — здивувався чоловік. — А все ж щось мусиш їсти... Будь ласка, яке мясо хочеш?

— Ах, Боже мій, який тяжкий цей чоловік! Чому робиш із цього таку важну справу? Замов, що сам хочеш.

— Е, тепер знаю, що тобі подобається. Ось: „різото а ля мілянез" із печеними раками...

— Таж це риж!

— А так!

— Я рижу не зношу на очі. Просто замов щось лекшого.

— Може орябки? — порадив старший вейтер.

— Таж це ті птахи з довжезними дзюбами! Ні, заніщо в світі.

Старший вейтер глянув на чоловіка дуже розпучливо, та цей глянув на нього поглядом, із якого можна було ясно прочитати: „Що ж це за дивне сотворіння! Що за примхуватість. — А голосно сказав:

— Та й орябки зліквідовані! Ха, ха! Бачите, пане, навіть ви не є щасливіші від мене! Ну, княжно, примкни очі та подумай, що тобі було б до вподоби.

— Коли б був добрий, я взяла би лососа.

— Самособою, це перед обідом. А що схотіла б ти теплого?

— Боженьку! Невже ж тобі ще не наскучило допитуватися мене. Та буду їсти те, що ти будеш їсти!

— Печене курятко з рижом.

— Ну, спасибі! Ось я тобі цілісеньку годину говорю, що не люблю рижу, а ти вже знову виїздиш із цим твоїм рижом! Он, який мудрагель! Добре, замов собі та хай буде вже раз кінець! — сказала й показала пальцем на спис страв.

— Флячки?

— Так.

Старший вейтер позіхнувши глянув на жінку, та зараз його лице стало наче мармор і він сказав:

— Прошу дуже!

Заки дістали замовлені страви, забралися до кавійору й лососа. Як на стіл покладено курятко, Маргарета Миколаївна з відразою глянула на свою тарілку, кокетно зморщила носик і сказала:

— Брр... погане! Ти будеш їсти курятко?

— Так, оце курятко з рижом.

— А, це страва, яку я люблю! Дай мені його, а я дам тобі мо... Ти не будеш через те плакати? Правда?

Він дійсно не плакав. Навпаки, сяяв від щастя, як їй відступив своє курятко. Лише двічі нахмарилося його лице, як на силу їв флячки, які йому подав вейтер. Та зараз його очі засяли, а його гордий погляд наче говорив:

— Найдіть мені подібну чарівничеську, таку милу й фантастичну дівчинку, як оця!

— — — — — — — —

Вони обоє пізніше прийшли знову раз до гостинниці та сіли недалеко мого столика.

Вона була дуже кокетна. Кокетно наложила капелюшок, кокетно здвигнула плечима наче від студені та глянула кокетно на мене.

— Що будемо пити? — спитав він.

— Мені всеодно. Замов, що сам хочеш.

— Добре. Вейтер! Фляшку „Гордон-Руж"!

— Ах, що ти замовив! — сказала жінка віддувши губи. — Як щось такого взагалі можна пити?

— Коли тобі всеодно, то як тобі може прийти на думку, дивуватися, як щось подібного можна пити!

— Прошу тебе, не кричи так!

— Ні, я не кричу, та сама мусиш признати, що це глупо насамперед казати: „мені всеодно", а пізніше: „як щось подібного можна пити"... Я питався тебе, яка марка тобі до вподоби.

— Я буду пити це з червоною етикетою.

— Так, то все в порядку. А що будеш їсти?

Жінка стала знову обертати списом страв, аж вкінці дала його вейтерові.

— Не знаю, ах Боже мій, замовте, що самі гадаєте.

— Що, пані, самі хочете, — сказав досвідченний вейтер.

— Ну, та щонебудь, щоб щось було. Вибери, ти, Миколо!

— Добре. Годимося, я виберу. Принесіть їй котлет.

— О, я знала! Принесіть щонебудь іншого, лише не котлет, бо то їсть кожна співачка в барі.

— Даруй, сказав чоловік, а його мягкий барітон став трохи твердший — ти сказала, що тобі всеодно. Ти сказала, щоб я вибрав і я вибрав, а тепер говориш, що зїш радше щонебудь, лише не котлет. Даруй, та що це за спосіб!?

— Та хай буде яканебудь риба, лише прошу тебе, не говори зі мною в такому тоні.

— Мій тон не є непристойний. Отже рибу, та яку?

— Та якунебудь, лише, щоби була легка, хай буде риба.

— Добре, вейтер, прошу приладити чечугу.

— Ні, ні, чечугу ні, — озвалася жінка розсівшися кокетно — я не хочу чечуги, радше щось іншого.

Чоловік старався ще більше злагіднити голос і каже:

— Слухай, ти мені двічі говорила, що тобі всеодно. Коли ж я предложив тобі дві страви, які на мою думку смачні, ти оба рази не згодилася. Може то припадково... Та коли б ти була голодна, ти з смаком зїла би ці сьогодні страви... Слухай, кажу тобі поважно: скінчи з тими твоїми позами розпещеної дівчини.

— Коли й далі так будеш зі мною говорити, то це востанне бачиш мене.

— Диви, диви... Цей мій тон то лише наслідок твоєї поведінки. Нема нічого простішого, як вибрати страву. Та ти не хочеш, лише кажеш: „Скажи ти", а як я скажу, тоді ти не годишся. Невже ж ти зовсім не маєш смаку? А може б ти так зіла смажені миші?

— Говориш, як вісімнадцятий дурень. Тому пять місяців ти інакше говорив.

— Мамо рідна! — сказав чоловік і замахнувся рукою у воздусі.

— Що значить цей виклик? Скажи до кінця, що це значить?

— Слухай, вейтер жде тай не гарно, щоб ми стояли пів години біля стола.

— Прошу тебе, а не стерплю таких заміток. Кричиш, наче несповна розуму. Вейтер, принесіть щонебудь, мені всеодно.

— Ні, ні, — озвався чоловік і вдарив рукою об стіл. — Так само каже, а як принесуть щонебудь, тоді бере мою страву, а я мушу їсти її страву. Мені вже досить цього. Прошу, Марусю, кажи, що хочеш!

— Прощавай, — сказала вона — не бажаю їсти з людиною, що кричить наче ізвозчик!

І вона скоро вибігла дверми. Чоловік пустився також до дверей, а на мене глянув сумно, начеб бажав від мене співчування.

Я йому сказав лише:

— Ідіот!

— Хто ідіот? — сказав він вражений до крайности.

— Ви.

— Я?

— А ви! Так повинні були ви поступити спочатку, а не тепер, при кінці.

Хотів кинутися на мене, та надумався, махнув рукою у повітрі, щось сказав і побіг за жінкою.

Обоє більше не приходили.

ДИКРИКСОН СТАЛА ПРОФЕСІОНАЛІСТКОЮ. — На картині бачимо Милдред Дикриксон Загаріяс, американсько-британську чемпіонку в грі в голфа, як підписала контракт з продуцентами фільмових образів, які запропонували їй суму $300,000. Тим вона перейшла від аматорів до професіоналів. Згадуючи за таку велику суму грошей та осуджуючи крок Дикриксон, газети пишуть: „Як можна її за це винувати, що стала професійною?"

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

О. К., Шікаго, Ілл. — Дякуємо за завваги до статті о. Н., яка припала Вам дуже до вподоби. Ми вже помістили другий голос, який являється своєго роду відповіддю. Добре було б, щоб Ви свої завваги розробили ширше і нам переслали, а тоді ми могли б їх видрукувати. Це складна проблема, яка вимагає великого такту і доброї волі з боку тих, що беруться її розвязувати. Тільки таким розважним способом можна буде й проблему розвязати і наше життя посилити новими, свіжими силами.

М. Я., Честер, Па. — Це дуже гарно, що згадані Вами громадяни допомогли скитальцям, але не забуваймо, що такі добрі люди є тепер у кожній громаді. Вистарчить бути при кораблі, що привозить скитальців, щоб переконатись, хто їх спроваджує. Більшість з них відразу відїзджає до різних міст, до своєї рідні, чи до знакомих, а то й цілком чужих, що їх спровадили.

ТАРЗАН, ч. 1671. Щоб замотати Тарзана.

В одній хвилині пес гепнув на великого борця і впав приголомшений...

...саме тоді, коли Зорг, якому не пощастилося обезвладнити Тарзана, кинув свій тризуб.

Коли зброя перелетіла без шкоди попри Тарзана, Тарзан прискочив до Джени і підсадив її на галузь.

З ревом дикуна Зорг підніс сітку і кинувся на пана джунглів.